

1212-2
2^e

**Startnotitie in het kader van
Milieueffectrapportage**

Golfpark Weleveld

Startnotitie Milieueffectrapportage Golfpark Weleveld

Grontmij Overijssel
Zwolle, 19 juli 2001

Beknopte verantwoording

Titel : Startnotitie Milieueffectrapportage Golfpark Weleveld
Documentnummer : 1129991-3
Datum : 19 juli 2001

Auteur(s) : Drs. M.W. Groen, ing. G.A.P.M. Martens
Gecontroleerd : Drs. M.W. Groen
Goedgekeurd : Drs. H.A.M. de Gucht



Inhoudsopgave

Beknopte verantwoording	2
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Rol van de startnotitie	4
1.3 Inspraak	5
1.4 Leeswijzer	5
2 Probleemanalyse en doelstelling	6
2.1 Probleembeschrijving	6
2.1.1 Recreatie algemeen	6
2.1.2 Golfsport in het bijzonder	6
2.2 Locatie-afweging	7
2.3 Doelstelling	8
2.4 Relevante beleidskaders	8
3 Huidige situatie en uitgangspunten voor ontwerp	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Schets studiegebied	10
3.3 Bodem en water	11
3.4 Landschap, grondgebruik en cultuurhistorie	12
3.5 Ecologie	14
3.6 Verkeer	15
4 Voorgenomen activiteit en alternatieven	16
4.1 Voorgenomen activiteit	16
4.1.1 Algemeen	16
4.1.2 Aanleg en onderhoud	17
4.1.3 Uitgangspunten voor de inrichting	17
4.2 Alternatieven	18
4.2.1 Nul-alternatief	18
4.2.2 Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA)	18
5 Te beschrijven effecten	19
Bijlage 1 Overzicht m.e.r.- en bestemmingsplanprocedure	20
Bijlage 2 Schematisch overzicht van een hole	21
Literatuur	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De heren Snijder en Wes zijn voornemens op Weleveld, ten noorden van de kern Zenderen, een 27-holes omvattend openbaar golfpark te ontwikkelen. De ontwikkeling van het golfpark is een m.e.r.-plichtig¹ besluit omdat de omvang van het golfpark 18 holes of meer bedraagt en gedeeltelijk is geprojecteerd op een andere dan een volledig agrarische bestemming (Besluit Milieu-effectrapportage 1994, bijlage C, artikel 10.2). Om het golfpark te kunnen realiseren dienen bestemmingsplannen van de gemeenten Borne en Tubbergen te worden gewijzigd.

Figuur 1.1 **Locatie Weleveld**



1.2 Rol van de startnotitie

De startnotitie geeft inzicht in de aard, omvang en locatie van de voorgenomen activiteit. Daarnaast wordt aangegeven welke alternatieven worden onderzocht en wordt een globale beschrijving gegeven van de te verwachten milieugevolgen. Voorliggende startnotitie in het kader van de m.e.r.-plicht, maakt duidelijk aan de gemeenteraad, de bevolking van gemeente Borne en Tubbergen, belangengroepen, de commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer) en de wettelijke adviseurs, wat verwacht kan worden van het MER.

¹ m.e.r. = de procedure van milieueffectrapportage
MER = het milieueffectrapport

Opgemerkt wordt hier dat deze startnotitie nog geen concreet ontwerp voor het golfpark bevat. Het ontwerp wordt tijdens het m.e.r.-proces opgesteld door het bedrijf Golf- en Landschapsarchitectuur Gerard Jol bv. Deze startnotitie en de richtlijnen die hierop volgen (zie ook bijlage 1) geven de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het ontwerp van het golfpark, alsmede voor eventuele varianten voor de inrichting.

1.3 Inspraak

De inspraakmomenten zijn belangrijke onderdelen in de besluitvormingsprocedure. Het eerste inspraakmoment in de m.e.r.-procedure vindt plaats direct na de publicatie van de startnotitie en duurt vier weken. In deze weken kunnen wensen ten aanzien van de inhoud van het MER kenbaar worden gemaakt. Deze reacties moeten schriftelijk worden ingediend.

In de richtlijnen voor het MER, die worden opgesteld door het bevoegd gezag (de gemeenteraden van Borne en Tubbergen), wordt rekening gehouden met de aandachtspunten die uit de inspraak naar voren zijn gekomen. Het inspraaktraject duurt 13 weken en wordt afgerond met het vaststellen van de richtlijnen door het bevoegd gezag.

In Bijlage 1 is de gehele m.e.r.-procedure weergegeven in relatie tot de bestemmingsplanprocedure. De vaststelling van het bestemmingsplan is het besluit (in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) waarvoor dit MER dient te worden opgesteld. Het bestemmingsplan maakt de uiteindelijke aanleg van het golfpark mogelijk.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt een probleemanalyse gegeven en wordt de doelstelling geformuleerd. Ingegaan wordt op onder andere de ontwikkeling van de golfsport en van locatie Weleveld tot op heden. Tevens wordt het bestaande beleidskader aangegeven.

In hoofdstuk drie wordt de huidige milieu situatie beschreven en worden op basis van deze beschrijving uitgangspunten geformuleerd voor het ontwerp van het golfpark.

Het vierde hoofdstuk geeft een nadere beschrijving van de voorgenomen activiteit en alternatieven die in beschouwing kunnen worden genomen. Tenslotte worden in hoofdstuk vijf de te verwachten effecten aangegeven.

2 Probleemanalyse en doelstelling

2.1 Probleembeschrijving

2.1.1 Recreatie algemeen

De vraag naar recreatieterreinen zal de komende jaren sterk toenemen. Dit komt door demografische en economische ontwikkelingen, maar ook omdat de aard van de vraag verandert. Zo is er de laatste jaren bijvoorbeeld sprake van dat de sportbeoefening door oudere generaties sterker stijgt dan onder jongere. Hierdoor stijgt ook de sportbeoefening in de buurt van de woonplaats. Ten aanzien van de aard van de vraag vertaalt met name de verwachte welvaartsgroei en gezinsverdunding zich in een vraag naar ontspanning, natuurbeleving en het buitenleven. Verwacht wordt dat actieve recreatievormen buitenshuis, zoals zwemmen, wandelen, fietsen, golf en watersport steeds populairder worden (Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, 2001).

2.1.2 Golfsport in het bijzonder

De laatste jaren heeft de golfsport in Nederland een enorme groei doorgemaakt. Zowel het aantal golfbanen als het aantal golfers is sterk toegenomen. In 1982 waren er 13.820 bij de Nederlandse Golf Federatie (NGF) aangesloten golfers (NGF, 1998). Het aantal clubgebonden golfers is gestegen tot 83.350 in 2000. Daarnaast is er een nieuwe categorie golfers ontstaan, die buiten de verenigingen om de golfsport beoefent: de zogenaamde witte golfers. In 2000 is de omvang van deze groep golfers 44.575, waardoor het totaal aantal golfers in 2000 uitkomt op 127.925 (Vergoossen et al, 2000).

De Katholieke Universiteit Nijmegen heeft in 2000 een onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van het aantal golfers tot 2005 (Vergoossen et al, 2000). De uitkomsten van het onderzoek voor de regio Noordoost, waaronder ook Twente valt, zijn gepresenteerd in tabel 2.1. Het uitgangspunt voor de raming van het aantal golfers in 2005 is de huidige bezettingsgraad van de banen. De prognose van het aantal golfers is vervolgens gebaseerd op de bevolkingsprognose van de Rijks Planologische Dienst (RPD).

Dit onderzoek heeft geresulteerd in een maximum en een minimum scenario, gebaseerd op cijfers van de Nederlandse Golf Federatie (NGF). In het maximum scenario wordt verondersteld dat voor de leeftijdsgroepen waar de participatie-graad lager is dan het landelijk gemiddelde, deze zich in 2005 heeft ontwikkeld tot het landelijk gemiddelde. In het minimum-scenario zal deze aanpassing zich minder snel volstrekken.

Tabel 2.1 **Ontwikkeling van het aantal golfers in regio Noordoost**
(Vergoossen et al, 2000)

	nu			Groei			2005		
	leden	witten*	Totaal	leden	witten*	Totaal	Leden	witten*	Totaal
maximum scenario	20.900	4.125	25.025	6.750	9.350	16.100	27.650	13.475	41.125
minimum scenario	20.900	4.125	25.025	4.525	4.750	9.275	25.425	8.875	34.300

* 'witten' golfers zijn golfers die buiten de verenigingen om de golfsport beoefenen

In het maximum scenario is de groei van het aantal golfers in de regio Noordoost geraamd op 16.100, zodat het totaal aantal golfers in 2005 toeneemt tot 41.125. Dit betekent dat in de regio Noordoost in 2005 1,1 % van de inwoners van 15 jaar en ouder de golfsport beoefent.

In het minimum scenario is de groei in de regio Noordoost geraamd op 9.275 golfers, waardoor het totaal aantal golfers in 2005 uitkomt op 34.300. In dit scenario beoefent in de regio Noordoost 0,9 % van de inwoners van 15 jaar en ouder de golfsport.

Het aantal niet clubgebonden golfers ('witten') neemt sneller toe dan het aantal clubgebonden sporters. Daarnaast wordt geschat dat er in Nederland circa 20.000 golfers helemaal niet zijn aangesloten. Uitgaande van deze gegevens en het algemene gegeven dat een Nederlander graag in clubverband zijn sportactiviteiten bedrijft, wijst erop dat er voor golfers niet voldoende faciliteiten zijn om in clubverband de golfsport te beoefenen.

Volgens het 'Behoeftte-onderzoek Golfsport Nederland' (Verdonk et al, 1988) moet een 18-holes wedstrijd baan over 900 leden beschikken om rendabel te zijn. Golfparklokatie Weleveld ligt in het gebied Almelo-Borne-Hengelo (circa 200.000 inwoners). Het aantal inwoners is hier de laatste jaren explosief toegenomen. Uitgaande van 80% Nederlanders ouder dan 15 jaar, betekent dit dat er in het maximum scenario in 2005 in principe plaats is voor de ontwikkeling van twee golfparken en in het minimum scenario voor de ontwikkeling van 1,5 golfpark.

De groeiende vraag naar golfsport in het gebied Almelo-Borne-Hengelo blijkt ook uit de wachtlijsten waar bijna alle golfclubs mee te maken hebben. Alle bestaande faciliteiten zitten vol en nemen geen leden meer aan of zijn op zoek naar uitbreidingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld 't Sybrook in Enschede. Golfbanen zijn voor dit gebied relatief ver weg gelegen of hebben, zoals aangegeven, lange wachtlijsten. Hierbij gaat het over het algemeen ook om besloten golfclubs zoals 't Sybrook bij Enschede, De Twentsche Golfclub bij Ambt Delden en De Koepel bij Wierden. Daarnaast zijn er in deze regio geen officiële openbare golfparken, in geheel Nederland zijn er slechts enkele.

2.2 Locatie-afweging

De ligging van Weleveld is centraal ten opzichte van de steden Almelo, Hengelo en Borne. Het gebied maakt deel uit van het Landgoed Weleveld, dat een omvang heeft van ruim 140 hectare (Bureau Takkenkamp, 2000). Het Landgoed omvat ongeveer 107 hectare cultuurgrond, waarvan ongeveer 87 hectare in pacht is uitgegeven aan agrariërs. De eigenaresse is mevrouw drs. C.M. Kwint-Hänisch ten Cate. Het grootste deel van Weleveld is gerangschikt onder de Natuurschoonwet.

Weleveld fungeert als recreatief gebied voor de kernen Borne, Zenderen en Hertme (Gemeente Borne, BRO, 1999). Aan de noordzijde van de kern Borne is woningbouw gepland, waardoor de recreatieve druk op Weleveld verder zal toenemen.

In verband met concurrentie hebben agrariërs over het algemeen de wens tot schaalvergroting en intensivering. Dit vereist een aangepaste inrichting van het landschap. Schaalvergroting en intensivering zal het landgoedkarakter aantasten, wat indruist tegen met name de rangschikking onder de natuurschoonwet. De gemeente Borne is wel bereid enkele middelgrote agrarische bedrijven in het buitengebied de ruimte te geven voor schaalvergroting, echter wel passend in het huidige landschap (Gemeente Borne, 2001).

Tegelijkertijd geeft de gemeente in haar Visie Borne (Gemeente Borne, 2001), waarin de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkeling van Borne zijn neergelegd, aan dat de gemeente zoekende is naar een voorziening in de sfeer van sport en recreatie met een duidelijk regionale functie. De ontwikkeling van Weleveld tot golfpark kan een invulling zijn van bovengenoemde voorziening, zonder dat het landgoedkarakter in dit gebied wordt aangetast.

De heren Snijder en Wes hebben twee jaar geleden initiatief genomen om op Weleveld, een openbaar golfpark te ontwikkelen. De initiatiefnemers hebben deze periode gebruikt om overleg te voeren omtrent grondverwerving en grondruilingen. De overleggen hebben geleid tot een principe-overeenstemming ten aanzien van het gebruik van de gronden voor de ontwikkeling van een golfpark. De gronden zullen daartoe in erfpacht aan de exploitant worden uitgegeven.

Mede gezien het vele overleg met de huidige gebruikers en eigenaar, is een andere locatie voor dit golfpark niet meer mogelijk.

2.3 Doelstelling

Het hoofddoel is de realisatie van een openbaar golfpark, zodat aan de groeiende vraag naar golfsport kan worden voldaan. Daarbij wordt gestreefd naar zoveel mogelijk positieve milieueffecten die deze ontwikkeling tot gevolg kan hebben.

Nevendoel is nader inhoud geven aan de regionale recreatieve functie van dit gebied, waarbij handhaving van het landgoedkarakter centraal staat.

2.4 Relevante beleidskaders

In het MER wordt een beschrijving gegeven van de vigerende beleidsnota's op rijks- en provinciaal niveau. Met name belangrijk zijn de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening en het Provinciale Streekplan 2000+. Van beide worden hieronder de hoofdlijnen met betrekking tot de golfsport weergegeven.

5^e Nota Ruimtelijke Ordening

Voor recreatie en sport is tot 2030 een extra ruimtebehoefte van 144.000 ha geraamd. De vraag naar recreatieruimte is gebaseerd op bestaand Rijksbeleid en op aannamen omtrent de wenselijke hoeveelheid recreatieruimte per huishouden. Beiden factoren zorgen ervoor dat de vraag naar recreatiegebieden de komende jaren sterk zal toenemen. De landschappelijke en recreatieve kwaliteiten blijven achter bij de stedelijke ontwikkelingen en er is reeds een onbalans tussen groen en rood, waardoor er een inhaalslag nodig is om de *bruikbaarheid* en *toegankelijkheid* van het buitengebied rond de steden te vergroten.

Grootschalige 'regionale parken' moeten voor meer recreatiemogelijkheden binnen het stedelijk netwerk zorgen. Golfbanen maken onderdeel uit van het ruimtelijk programma voor deze gebieden.

Binnen de stedelijke netwerken dienen zowel binnenstedelijke als buitenstedelijke recreatiegebieden voor de stedelijke bevolking te worden gecreëerd.

De ruimte voor recreatie zal voor het grootste deel worden gecombineerd met die voor water, natuur en landbouw. Daarnaast zal zij moeten passen bij de noodzakelijke veranderingen in grondgebruik en waterhuishouding.

Streekplan 2000+

In het Streekplan geeft de provincie aan dat, voor zover er nog behoefte is aan nieuwe golfsterreinen, vestiging daarvan plaats kan vinden in de zones landelijk gebied I, II en III. Als voorwaarde geldt dat belangrijke gebiedskwaliteiten niet mogen worden aangetast. De voorkeur van de provincie gaat uit naar aanleg in stadsrandgebieden en/of in combinatie met andere passende functies, zoals bijvoorbeeld waterwinning of vuilstort.

Overig beleid

In het MER wordt voorts ingegaan op gemeentelijke ruimtelijke plannen en plannen van het Waterschap Regge en Dinkel. Aan bod komt onder andere het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Borne en van de gemeente Tubbergen die momenteel in voorbereiding zijn.

3 Huidige situatie en uitgangspunten voor ontwerp

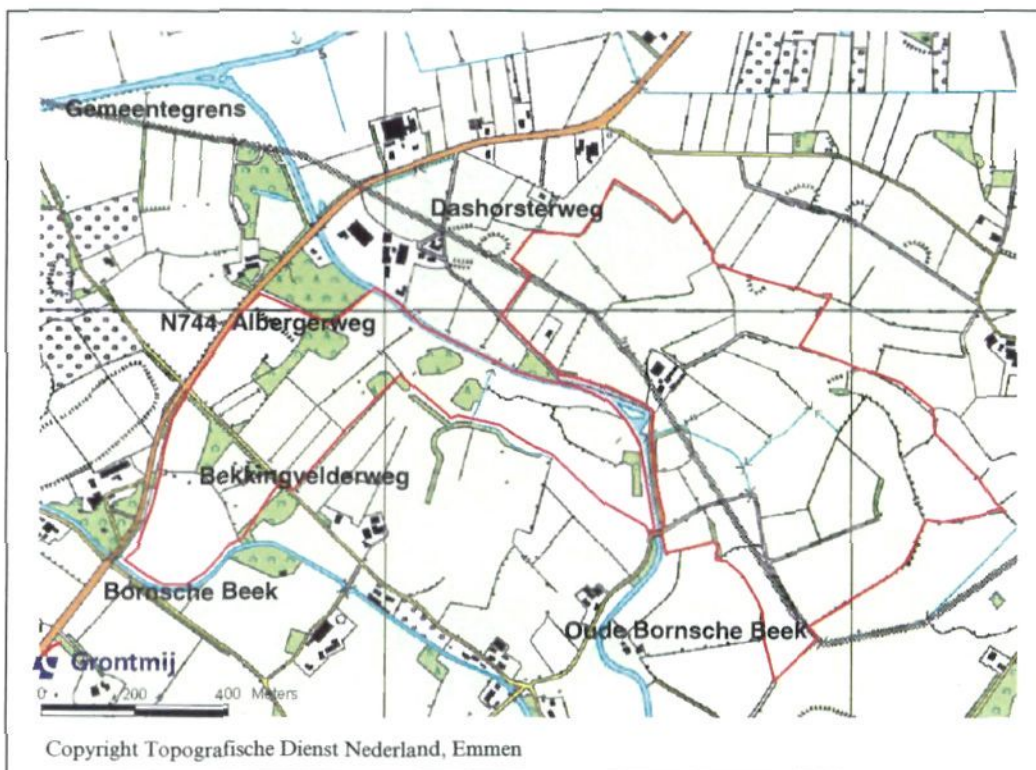
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden in het kort de belangrijkste aspecten van de huidige situatie beschreven. Als eerste wordt het studiegebied kort geschetst, waarna vervolgens wordt ingegaan op de aspecten bodem en water, landschap, cultuurhistorie en grondgebruik, ecologie en verkeer en geluid. De huidige situatie stelt belangrijke voorwaarden voor de ontwikkeling van het golfpark en eventuele alternatieven voor de inrichting. De randvoorwaarden of uitgangspunten voor het ontwerp worden eveneens per aspect aangegeven. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op alternatieven.

3.2 Schets studiegebied

Het studiegebied is gelegen op de grens van twee gemeenten: de gemeente Tubbergen en de gemeente Borne. Het studiegebied ligt ten noorden van de kern Zenderen en ten noordwesten van de kern Hertme. Het terrein wordt in het westen ontsloten door de N 744 (Albergerweg). Daarnaast wordt het gebied ontsloten door de Dashorsterweg en de Bekkingvelderweg. In figuur 3.1 is het plangebied weergegeven. De aangegeven begrenzing is voorlopig, omdat golftechnisch het wenselijk kan zijn om de begrenzing op onderdelen aan te passen. Aanpassing van de begrenzing zal slechts plaatsvinden als de huidige gebruikers hiermee instemmen.

Figuur 3.1 Topografie plangebied en voorlopige begrenzing



Het huidig grondgebruik in het plangebied is voornamelijk agrarisch. Het landschap heeft een kleinschalig karakter met verspreid liggende boerderijen met bosjes en houtwallen en wat kleine hoogteverschillen. Centraal door het studiegebied loopt de Oude Bornsche Beek.

3.3 Bodem en water

Bodem

De maaiveldhoogte varieert van +11.9 m NAP in het centrale en noordelijke deel tot +12.5 m NAP aan de randen van het plangebied. Het gebied bevindt zich in een lager gelegen gebied tussen de stuwwal van Oldenzaal en de stuwwal van Delden/Tubbergen. In het Pleistoceen is over het bekken een laag dekzand afgezet. Verder komen in het studiegebied steilrandjes en zandkopjes voor.

De bodemopbouw in het plangebied is divers:

- In een zone rondom de Oude Bornsche Beek komen beekerdgronden, bestaande uit lemig fijn zand en rivierkleigronden voor;
- Verspreid komen veldpodzolgronden, bestaande uit leemarm en zwak lemig zand en enkeerdgronden, bestaande uit lemig fijn zand voor.

Uitgangspunten voor ontwerp

De 'greens', de 'tees' en de 'bunkers' (zie bijlage 2) stellen de hoogste eisen aan de bodemopbouw. In het bodemprofiel is voor genoemde terreindelen een laag gehalte aan leem of klei vereist ten behoeve van de gewenste stroefheid. Bij de aanleg van deze onderdelen zal hoofdzakelijk geschikt zand moeten worden aangebracht. Hierbij wordt gestreefd naar een gesloten grondbalans: voor zover mogelijk zal het zand afkomstig zijn uit het plangebied zelf.

Grond- en Oppervlaktewater

Centraal in het studiegebied stroomt de Oude Bornsche Beek. Deze beek vormde oorspronkelijk de benedenloop van de Bornsche Beek. In de jaren 30 is een nieuwe benedenloop gegraven door het landgoed. Het Waterschap heeft in 1994 de Bornsche Beek verlegd, waardoor een scheiding tussen de waterafvoer van de Bornsche Beek (stedelijk water) en de Oude Bornsche Beek (landelijk water) is gecreëerd. Waar nodig, is de Oude Bornsche Beek verbreed. In de beekdalzone van de Oude Bornsche Beek worden geen holes geprojecteerd.

In het beekdal is de grondwaterstand hoger (dus natter) dan in de rest van het gebied. Rondom de Oude Bornsche Beek is in de wintersituatie sprake van een grondwaterstand minder dan 40 cm beneden maaiveld (gemiddeld hoogste grondwaterstand: GHG). In de zomersituatie varieert de grondwaterstand tussen de 80 en 120 cm beneden maaiveld (gemiddeld laagste grondwaterstaand: GLG, grondwatertrap III, Bodemkaart van Nederland).

Op de overige gronden is de grondwaterstand in de winter (GHG) dieper dan 80 cm en in de zomersituatie (GLG) dieper dan 160 cm beneden maaiveld (grondwatertrap VII, Bodemkaart van Nederland). Tezamen met het landbouwkundige gebruik kan hier gesteld worden dat sprake is van een redelijke mate van verdroging.

Uitgangspunten voor ontwerp

Op de 'tees' en 'greens' mag de grondwaterstand niet lager zijn dan circa 70 cm beneden maaiveld. De baan als geheel moet voldoende drooglegging hebben om het hele jaar bespeelbaar te kunnen zijn. De ontwatering wordt gerealiseerd door glooiende fairways en zonodig drainage. In het ontwerp worden waterpartijen opgenomen ten behoeve van de beregening. Uitgangspunt daarbij is dat onttrekking van grondwater zo veel mogelijk wordt beperkt. De waterpartijen dragen daarnaast bij aan het vasthouden van water in het gebied en kunnen voorzien in het noodzakelijke water ten behoeve van beregening en retentie.

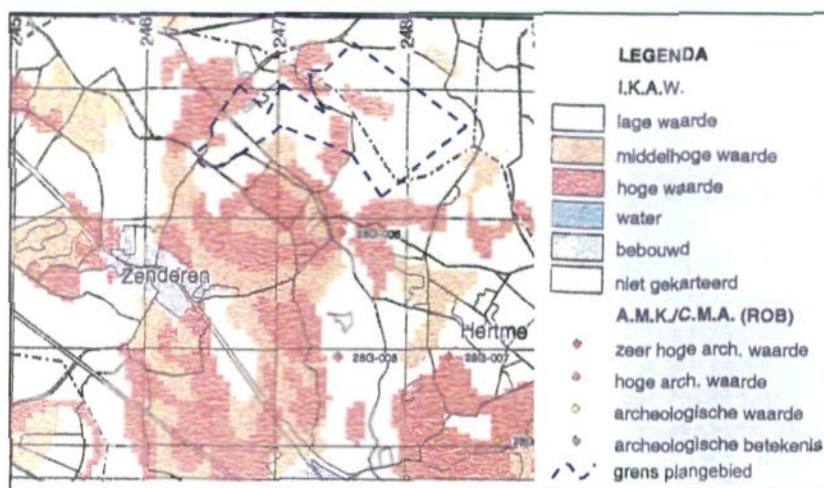
3.4 Landschap, grondgebruik en cultuurhistorie

De gemeente Borne is van oudsher een aantrekkelijke woonplaats. De eerste vondsten van bewoning dateren uit de periode tussen 6000 en 2000 v. Chr., de Midden en Jonge Steentijd. Er zijn in de omgeving van het studiegebied een aantal vindplaatsen met grote archeologische waarde.

Het Rijksinstituut voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) heeft een indicatieve kaart van archeologische waarden (IKAW) opgesteld. Het grootste deel van het studiegebied is op de IKAW aangeduid met een lage waarde (zie figuur 3.2). Op de IKAW komen in het studiegebied ook aanduidingen voor met een middelhoge en hoge archeologische waarde.

Uitgangspunt van het Verdrag van Malta is behoud van het archeologisch erfgoed. Dit betekent dat een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is, om de hoogte van de archeologische waarden vast te stellen. Uit dit vooronderzoek kan blijken dat een bredere opgraving noodzakelijk is.

Figuur 3.2 *Indicatieve kaart van archeologische waarden (gemeente Borne, 2000)*



De Oude Bornsche Beek vormt een structuurbepalend element in het studiegebied. Het landschap is enigszins besloten: cultuurgronden afgewisseld met kleine bosjes, houtwallen en boerderijen. Kleine hoogteverschillen komen voor als gevolg van de aanwezigheid van het beekdal en in de vorm van steilrandjes en dergelijke. Het studiegebied kan worden gekarakteriseerd als kampenlandschap. Het huidige grondgebruik is voornamelijk agrarisch en bestaat uit akkers en graslanden.

De aanwezigheid van de landschapselementen als houtwallen, erfbeplanting en bosjes verduidelijken de historische landschapsstructuur. Tot op heden zijn de invloeden van intensivering en schaalvergroting van de landbouw op de landschappelijke structuur beperkt gebleven, vanwege het landgoedkarakter in combinatie met de rangschikking onder de Natuurschoonwet. Er is thans sprake van een licht geaccidenteerd terrein.

Uitgangspunten voor ontwerp

In het ontwerp zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij de huidige landschapskarakteristiek. Het landgoedkarakter zal bewaard of versterkt worden. Handhaving van bestaande landschapselementen vormt tevens een uitgangspunt. In het ontwerp zal worden gezocht naar mogelijkheden om het landschap te versterken, bijvoorbeeld door het plaatsen van houtwallen overeenkomstig de historische kaart. Archeologische en cultuurhistorische waarden (zoals bijvoorbeeld de Hut van de Toverkol) worden zoveel mogelijk gerespecteerd of opgenomen in het ontwerp.

Het bestaande reliëf wordt waar mogelijk gehandhaafd. Desondanks zullen extra hoogteverschillen aangebracht dienen te worden om een aantrekkelijke baan te maken. De hoogteverschillen dienen echter aan te sluiten bij de structuur en het karakter van het huidige landschap.

Figuur 3.3 Hut van de Toverkol



3.5 Ecologie

De aanwezigheid van gradiënten: van nat en voedselrijk (beekdal) naar droog en voedselarm (zandgrond), zorgt voor een grote variëteit aan milieutypen op een relatief klein oppervlak.

Ecologische infrastructuur

De Oude Bornsche Beek verbindt natte ecotopen en leefgebieden. In het groter geheel vormt de beek met aangrenzende natte bosjes dan ook een belangrijke schakel in de regionale natte ecologische infrastructuur. Lijnelementen (houtwallen e.d.) en verspreid liggende bosschages maken deel uit van een netwerk van stepping-stones in de regionale droge ecologische infrastructuur. Het ecologische netwerk biedt fauna mogelijkheden voor migratie en dekking.

De Oude Bornsche Beek voert landelijk water af. Aan de oostzijde van de Oude Bornsche Beek zijn overstromingsstroken aangebracht, waardoor het natuurlijke karakter van de beek is versterkt. Aan de zuidwestelijke oever is beekbegeleidende beplanting aangebracht, bestaande uit zwarte els, hazelaar en es. Deze beplanting komt van nature voor op beekkeerdgronden. Onder bruggen is loopruimte vrijgelaten voor kleine zoogdieren.

Flora en fauna

Langs de beek komen drie soorten amfibieën voor: de Bruine Kikker, Groene Kikker en de Gewone Pad. In het studiegebied komen bosjes voor met vochtige omstandigheden en met botanische waarden (gemeente Borne, 2000). Uit inventarisaties van het Waterschap Regge en Dinkel blijkt dat langs de Oude Bornsche Beek 234 plantensoorten voorkomen, waaronder minder algemene soorten als stomp-fonteinkruid, zomp-vergeet-mij-nietje, echte koekoeksbloem, blauw glidkruid, drijvend fonteinkruid en lidrus. Deze soorten zijn met name aangetroffen op de aangelegde overstromingsoevers. Daarnaast komen 18 soorten libellen voor, waaronder de minder algemene Metaalglanslibel, Laagveenjuffer en de Grote Roodoogjuffer.

Knelpunten

De belangrijkste knelpunten in de huidige situatie voor de ecologische infrastructuur en bestaande natuurwaarden zijn versnippering, eutrofiering, en verdroging.

▪ Versnippering

Versnippering is een belangrijk actueel knelpunt voor zowel flora als fauna. Versnippering wordt veroorzaakt door barrières in de ecologische infrastructuur of verkleining van bestaande gebieden met natuurwaarden. In het studiegebied worden barrières gevormd door akkers en wegen.

▪ Eutrofiering

Eutrofiering is de verrijking van de bodem. Eutrofiering treedt op door zure depositie/stikstof-depositie en het inwaaien/inspoelen van meststoffen vanuit de omliggende landbouwgrond. Dit leidt tot verzuuring en het verdwijnen van minder algemene soorten.

▪ Verdroging

Verdroging treedt mogelijk op door landbouwkundige drainage. Dit leidt tot een verarming van de biodiversiteit.

Uitgangspunten voor ontwerp

In het ontwerp zullen bestaande natuurwaarden worden gehandhaafd en waar mogelijk zal worden gezocht naar mogelijkheden om natuurwaarden te versterken. Met name eutrofiering en verdroging zullen door de voorgenomen activiteit worden beperkt. Door een goede inpassing van de golfbaan met bufferzones van struweel en de ligging van de verschillende terreinonderdelen (overgangen via de roughs) kan versnippering worden teruggebracht en verdere milieuwinst worden geboekt.

3.6 Verkeer

Het terrein wordt in het westen ontsloten door de N744 (Albergerweg). Daarnaast vindt ontsluiting plaats via de Bekkingvelderweg en de Dashorsterweg. Het beeld van de Albergerweg is te omschrijven als typisch Twents: een smal profiel met bomen aan weerszijden van de weg. Anno 2001 is de weg tevens voorzien van een vrijliggend fietspad aan de oostzijde. De verkeersintensiteit ligt beneden de 4000 motorvoertuigen per etmaal. Dit levert voor de doorstroming op deze weg geen problemen (Gemeente Borne, 1999). De toename van het aantal motorvoertuigen als gevolg van de voorgenomen activiteit zal beperkt zijn en verspreid over de dag. Langs de weg liggende woningen zullen hier nauwelijks of geen extra hinder door ondervinden.

4 Voorgenomen activiteit en alternatieven

In dit hoofdstuk wordt het voorgenomen initiatief toegelicht. Hierbij wordt ingegaan op algemene inrichtingseisen en specifieke uitgangspunten ten aanzien van het ontwerp van het golfterrein. Tevens wordt aangegeven hoe omgegaan wordt met alternatieven voor de inrichting van het terrein. Ten aanzien van de inrichting van een hole, is in bijlage 2 een schematisch overzicht gegeven met een verklarende woordenlijst.

4.1 Voorgenomen activiteit

4.1.1 Algemeen

Het voornemen betreft de ontwikkeling van een volwaardig 18 holes wedstrijdbaan als openbaar golfpark. Een volwaardig 18 holes wedstrijdbaan bestaat uit 18 holes, een driving range en een kleine oefenbaan van 9 holes. Het park wordt voorzien van een (verlichte) driving range en putting en pitching green.

Voor het optimaal beoefenen van de golfsport is het van belang dat de holes zodanig worden gesitueerd dat een logisch verloop in het spel mogelijk is. Te grote loopafstanden worden bij voorkeur vermeden en in verband met de veiligheid wordt ook het lopen tussen de opeenvolgende holes tegen de spelrichting in vermeden.

Het clubhuis (in dit geval ook openbaar restaurant) is begin- en eindpunt van drie rondes: hole 1-9, hole 10-18 en de kleine oefenbaan. Ook de oefenvoorzieningen (zoals de driving range) dienen in de nabijheid van het clubhuis te worden gerealiseerd. Het verdient de voorkeur om het clubhuis te lokaliseren nabij de doorgaande weg. Hierdoor worden de vervoersbewegingen op het landgoed beperkt en is geen aanvullende infrastructuur noodzakelijk. Het clubhuis wordt mede ontwikkeld als openbaar restaurant. Het zoekgebied voor locatie van het clubhuis is weergegeven in figuur 4.1. Ontsluiting van het clubhuis en golfpark wordt gerealiseerd vanuit de Beckingvelderweg, zo dicht mogelijk bij de Albergerweg. Grenzend aan het clubhuis zijn parkeermogelijkheden voorzien.

Het deel van het golfterrein wat niet direct voor het spel gebruikt wordt heet het buitengebied. Dit gebied, maar ook de roughs en fairways, vormen belangrijke elementen die de natuur en landschapswaarden van het totale gebied versterken. Het hedendaagse ontwerp van golfbanen is dan ook voor een belangrijk deel gericht op de ontwikkeling van natuur en landschapswaarden. Hiervoor wordt ook het Handboek voor natuur op golfbanen (Grontmij, 1996) gehanteerd.

Figuur 4.2 Zoekgebied clubhuis

4.1.2 Aanleg en onderhoud

De golfsport stelt hoge eisen aan de kwaliteit en de verzorging van de grasmat van het eigenlijke speelveld (met name de 'tees' en de 'greens'). In deze terreindelen moet de bodem voldoende draagkrachtig zijn en toch voldoende doorlatend om het ontstaan van regenwaterplassen zo veel mogelijk te voorkomen. Daarnaast moet de bodem een geschikt groeimilieu vormen voor een dichte grasmat.

Uiteraard moeten voldoende voedingsstoffen aanwezig zijn om voldoende en en gelijkmatige grasgroei te garanderen. Het beheer omvat doorgaans maatregelen zoals maaien, afvoeren van maaisel, bemesten en beluchten van de bodem, dressen (het aanbrengen van een zeer dunne laag scherp zand), lokaal bijzaaien. Deze maatregelen betreffen met name de holes zelf. Daarbuiten kan het beheer minder intensief zijn.

4.1.3 Uitgangspunten voor de inrichting

Een aantal belangrijke uitgangspunten voor het ontwerp zijn aangegeven in hoofdstuk 3 en hebben betrekking op voor het gebied belangrijk milieuaspecten. Samengevat zijn deze uitgangspunten:

- Bodem: gestreefd wordt naar een gesloten grondbalans, voor zover mogelijk zal het zand afkomstig zijn uit het plangebied zelf;
- Grondwater: onttrekking van grondwater wordt zo veel mogelijk beperkt, de waterpartijen dragen daarnaast bij aan het vasthouden van water in het gebied;
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie: er wordt aangesloten bij de huidige landschapskarakteristiek, waarbij bestaande landschapselementen en reliëf worden gehandhaafd en cultuurhistorische en archeologische waarden worden gerespecteerd en/of opgenomen;
- Ecologie: bestaande natuurwaarden worden gehandhaafd en waar mogelijk zal worden gezocht naar mogelijkheden om natuurwaarden te versterken.

Belangrijk voor de inrichting van het golfterrein is tevens het recreatieve medegebruik. Dit wordt vooral vormgegeven door bestaande routes te handhaven. Hierbij gaat het enerzijds om de verharde en onverharde wegen in en om het plangebied. Anderzijds gaat het ook om de wandelroute langs de Oude Bornsche Beek. De aangegeven routes zullen in het ontwerp worden opgenomen, zodanig dat delen van het golfterrein zijn te overzien door passerend publiek. Recreatief medegebruik van het golfterrein zelf voor bijvoorbeeld wandelen, fietsen of paardrijden wordt om veiligheidsredenen niet in het ontwerp opgenomen.

4.2 Alternatieven

Kenmerkend voor milieueffectrapportage is dat verschillende alternatieven met elkaar worden vergeleken op (mogelijke) milieueffecten. Verplichte alternatieven om op te nemen in het MER zijn het nul-alternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Hieronder worden beide alternatieven toegelicht. Deze alternatieven worden vergeleken met het voorkeurs-alternatief, zoals dat ontworpen wordt op basis van bovenstaande uitgangspunten (paragraaf 4.1) en eventueel aanvullende punten die in de inspraak en in de richtlijnen voor het MER worden aangedragen.

4.2.1 Nul-alternatief

Het nulalternatief of ook wel de referentiesituatie vormt de situatie waarin het golfpark niet wordt ontwikkeld en gaat uit van voortzetting van het huidig, overwegend agrarisch gebruik.

Door de herstructurering van de agrarische sector, zijn de prijzen gedaald en neemt concurrentie toe. Agrariërs worden gedwongen steeds efficiënter te produceren. Dit leidt tot schaalvergroting, specialisatie en intensivering. Uit de Landgoedvisie Landgoed Weleveld (Bureau Takkenkamp, 2000) en de inventarisatiekaart bestemmingsplan Buitengebied 2000 (gemeente Borne, 2001) blijkt dat op locatie Weleveld de landbouw de wens heeft tot uitbreiding en schaalvergroting. In de gemeente Tubbergen is de verkaveling van landbouwpercelen niet optimaal (gemeente Tubbergen, 1999). De wegen voldoen niet aan de huidige normen voor breedte en constructie vanwege het steeds zwaarder wordende landbouwverkeer.

Verdere uitbreiding, schaalvergroting en intensivering van de landbouw kan een bedreiging vormen voor bestaande waarden in het gebied. Verzuring, veroorzaakt door ammoniakemissie vormt met name een bedreiging voor ecologische waarden. Schaalvergroting maakt het nodig om met grotere machines te werken, wat landschappelijke aanpassingen vereist. Een vermindering van landschapselementen leidt tot minder mogelijkheden voor migratie en dekking van fauna.

Met andere woorden: in dit nulalternatief kan niet verwacht worden dat er positieve ontwikkelingen op zullen treden voor natuur en milieu.

4.2.2 Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA)

Hierin zullen, op basis van een analyse van varianten op onderdelen en algemene richtlijnen, aanvullende maatregelen zijn opgenomen om verwachte negatieve milieu-effecten zoveel mogelijk te beperken en positieve effecten te bevorderen. Theoretisch gezien is het ook mogelijk dat op basis van de belangrijkste thema's en van varianten op onderdelen tot één voor het milieu optimaal plan wordt gekomen. Het voorkeursalternatief en het MMA vallen dan samen.

5 Te beschrijven effecten

In het MER zal nader worden ingegaan op de effecten die optreden als gevolg van de ontwikkeling van Golfpark Weleveld. Effecten worden bepaald ten opzichte van de autonome ontwikkeling, dat wil zeggen bij voortzetting van het huidige agrarisch gebruik. Bij de effectbepaling wordt onderscheid gemaakt tussen effecten die optreden in de aanlegfase en effecten die optreden in de gebruiksfase.

Hier wordt reeds aangegeven welke aspecten en criteria binnen die aspecten in het MER aan de orde komen:

- *Bodem en water*

Hierbij gaat het met name om bodemtechnische maatregelen voor het clubhuis, het grondverzet, nieuwe waterelementen, bodemafdichting, drainage en beregening.

- *Landschap, cultuurhistorie en archeologie*

Criteria die van belang zijn zijn de inpassing van het bestaande karakter en bestaande elementen, herstel van oude elementen, beplanting van roughs en fairways.

- *Ecologie*

Bestaande natuurwaarden vormen uitgangspunt voor het ontwerp. Getoetst wordt in hoeverre dit plaats vindt en hoe deze waarden kunnen worden versterkt door nieuw aan te brengen waterelementen en beplanting. Daarnaast wordt ingegaan op effecten van beperking van de verdroging, eutrofiering en versnippering.

- *Verkeer en recreatie*

Ingegaan wordt op effecten van verkeer in de aanlegfase (bouwverkeer) en in de gebruiksfase. Als effecten ten aanzien van recreatief medegebruik (positief of negatief) aan de orde zijn zal dit worden aangegeven.

Bijlage 1 Overzicht m.e.r.- en bestemmingsplanprocedure

m.e.r.-procedure			bestemmingsplan		
termijnen	initiatiefnemer bevoegd gezag	anderen	initiatiefnemer bevoegd gezag	anderen	termijnen
	opstellen startnotitie		programma van eisen		
	bekendmaking startnotitie				
4 wkn		inspraak/ advies	verzamen basisinformatie		
9 wkn		advies richtlijnen C-mer			
13 wkn (+max 8 wkn)	vaststellen richtlijnen				
	opstellen MER		opstellen voor- ontwerp bestemmingsplan		
	aanvaarding MER		aanvaarding voorontwerp		
	bekendmaking MER		bekendmaking voorontwerp		
4 wkn		inspraak/ advies		inspraak	4 wkn
5 wkn		toetsingsadvies C-mer	overleg art. 10 Bro		
			opstellen ontwerp bestemmingsplan	ter visie	
	evaluatie programma		vaststellen bestemmingsplan		
				goedkeuring GS	6 mnd
				beroep	6 wkn
	evaluatie milieu- gevolgen				

Bijlage 2 Schematisch overzicht van een hole



Rough	(ruig begroeid gebied); stelt nauwelijks eisen; natuurlijke begroeiing kan gehandhaafd blijven.
Semi-rough	het overgangsgebied tussen fairway en rough, met halflang gras; gemiddelde grashoogte 60 mm.
Fairway	(grasbaan; gemiddelde breedte 40 m, lengte variabel); begroeiing moet maaibaar zijn; gemiddelde grashoogte 20 mm.
Tee	(afslagplaats; gemiddeld 300 m ² , bestaande uit verschillende afslagpunten); dient een gesloten grasmat te bezitten, die kort gemaaid wordt (gemiddeld 15 mm). Een vlak oppervlak is gewenst, evenals een eventueel verhoogde ligging (circa 1% hellingpercentage).
Voorgreen	zone voor en rond de green; gemiddelde grashoogte 15 mm.
Green	(grasveld rond de hole; gemiddeld 500 m ²); dient een gesloten grasmat (gemiddelde grashoogte 5 mm te bezitten, waaraan speciale eisen worden gesteld (graszaadmengsel, drainage, samenstelling ondergrond). Gerelateerd aan het spelschema komen glooiingen in het oppervlak voor (tevens van belang voor afstromend water).
Bunker	een natuurlijke of kunstmatige ophoging met een 1 à 2 m diepe afgraving, aangevuld met een laag puur scherp zand.
Hole	eindpunt van het spel, de put. Tevens de naam voor iedere baan afzonderlijk.
Dogleg point	draaipunt op de ideale speellijn.

Literatuur

Bureau Takkenkamp, juli 2000. *Landgoedvisie Landgoed Weleveld*

Bodemkaart van Nederland, blad 28 Oost - 29 (gedeeltelijk).

Crombaghs B., Goeij S. de en Verbeek P., 1996. *Monitoring Bornsche en Oude Bornsche Beek*. In opdracht van Waterschap R&D, door Limes Divergens en Natuurbalans, adviesbureaus te Nijmegen.

Gemeente Borne, BRO, 1999. *Recreatie in het gebied Weleveld in goede banen*.

Gemeente Borne, 2000. *Inventarisatienota Bestemmingsplan Buitengebied*

Gemeente Borne, 2001. *Visie Borne*.

Gemeente Tubbergen, 1999. *Bestemmingsplan Buitengebied*. Toelichting.

Grontmij, 1996. *Handboek voor natuur op golfbanen*

Ministerie van VROM, 2001. *Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening: Ruimte maken, Ruimte delen*. (Ontwerp PKB).

Nederlandse Golf Federatie (NGF), 1998. *Vademecum 1998*.

Provincie Overijssel, 2001. *Streekplan Overijssel 2000+*.

Raad van Europa, 1992. *Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Verdrag van Malta)*.

Verdonk, Otten, Dik & Wiegerinck en Grontmij, 1988. *Behoeftte-onderzoek Golfsport in Nederland*.

Vergoossen, Th.W.M., Velde van der B.M.R., 2000. *Ontwikkeling van het aantal golfers tot 2005*. Katholieke Universiteit Nijmegen.